

100 ԳԼԴ

QUOTIDIEN

Օրսքերք ազգային եւ քաղաքական

100 ԳՐԱ

Էլի' ինչո՞ւ էք նստեր Բարիզ կ-
 Լոնտոն և չէք երթար միանալու ձ-
 ցովարանած «խենթեր»ուն միայն.
 Ե՛լ

Օրանիերն փախափրկում է հասարակական
Տարեկան բաժնեկիրն 700 դր.

ԿՐԹԱԿԱՆ ՄՇԱԿՆԵՐԸ

Ազգի մը արժանիքի հայելին հանդիսանալու հանգամանքը ունի, այդ ժիւղնոյն ազգին զաւակներուն կրթական ու ուսման աստիճանաչափը: Այսինքն ազգ մը իր բարոյական ու մտաւորական յատկութիւններով՝ այն ժաւմանակ միայն կ'ընդունուի, երբ զարգացած մտաւորականութիւն մը կ'ունենայ իր մէջ, որ ազգի մը յատկութիւններն կրնայ ստատարիւ և անոր բարձրացման ոյժ տալ:

Եւ որովհետեւ որ կրնան ազգի մը բարոյական բարձրացումին զօրավիգ դառնալ, աւելորդ չէ՞ ըսել, այդ միեւնոյն ազգին ծոցէն ծնած և մասւոր բեղուն զարգացումով մը ուսուցացած այն բոլոր անհատները, որոնք այս կամ այն եղանակով կ'հրաւիրուին իրենցմէ կրտսեր սերունդներուն բարոյական բարձրացումին հոգաւարութիւնը ստանձնել:

Հոգաւարութեան եղանակները, բնականաբար, կ'տարբերին միջավայրերու, համեմատաբար:

Ազգի մը մտաւորական դասակարգը, իր կոչումին ու ընդգրկած գործին կամ ասպարէզին համեմատ կ'ծառայէ իր պատկանած ազգին զաւակներուն կամ իրեն խնամոց ուղղակի յանձնուած սերունդին: Այդ միեւնոյն նպատակին ուղղակի և անուղղակի ծոռայողներու դասակարգեր բազմաթիւ են և այլ լ գոյն:

Այդ անուղղակի օգտակար հանդիսացող դասակարգին մէջ կրնանք դասաւորել գիտութեան նուիրուող մտաւորականները, բժիշկ, դեղագործ, քիմիագէտ, ճարտարագետ, երկրաչափ և այս կարգի գիտուններ, այս դաս կ'ընդգրկէ կ'պատկանին նաեւ արուեստագէտները, պատկերահան, արձանագործ, բնին նուիրուողներ, թատերագիրներ, գրողներ, խմբագիրներ եւնայ: Իսկ ուղղակի, չօգտակար կերպով կողք կողքի, մօտ մօտ, ազգին օգուտը կ'աւելնէ ծառայողներու դասակարգին կ'պատկանին կրթական գործին ուղղակի անհատները:

Այդ խմբի մէջ քանի թէ՞ այդ ասպարէզին նուիրուող անհատները, որոնք զգուշացանք են, որոնք ըստ կարգի ստանձնած են նոր սերունդներու կրթութիւն ու դաստիարակութիւն ջանքեր, ըստ արժանւոյն, իրենց նուիրումին համապատասխան եղանակով մը գնահատուած ու վարձատրուած են մեր մէջ չեն ք հարցներ եթէ միեւնոյն ուստիճանով յարգուած ու մեծարուած ըլլալ: Այս տարբեր հարց մօտ է, որու մէջ չմտնելով լաւագոյն պիտի ըլլար: Աւելորդ պիտի ըլլար չեղանք թէ կրթական պաշտօնեայ ըսելով առհասարակ կ'ակնարկենք բոլոր անոնց, որոնք այս կամ այն կերպով ընդգրկած են այդ ասպարէզը:

Այդ կոչումին կրնան անարժաններ գտնուիլ, բայց պէտք չէ նկատողութեան հետեցնել, թէ անոնց մէջ շատ ալ արժանաւորներ գոյութիւն ունեցած են և ունին:

Մենք ընդհանուր կերպով կ'ակնարկենք բոլոր կրթական մշակներուն, և եթէ անոնց մէջ անարժաններ կամ անպիկարներ մուտ գտած են, դարձեալ խնայաւոր՝ ժողովուրդը կ'հանդիսանայ, որ չունեցած է անոնց հանդէպ հարկ եղած չափազանցութիւնը և նախանձախնդրութիւնը և իր անտարբերութիւնն ու անփութութեան շնորհիւ թողուցած է որ սարգին այդ մարմնոյն մէջ բազմաթիւ կամ սակաւաթիւ անարժաններ:

Ի չպէս ըսինք, անարժաններու կամ անպիկարներու խնդիր չունինք, այլ ժողովուրդին դաստիարակութեան փափուկ ու կենսական գործին նուիրուողներու հանդէպ ցոյց տրուած պաղ վերաբերումի առանցքինը կ'դառնայ մեր գիտողութիւնը:

Ինչպէս վերեւ յիշեցինք, եթէ այսօր հայ ժողովուրդը կ'ընդունուի քաղաքակրթական զգիւրդը չափերու շարքին մէջ իրեն արժանաւոր, եթէ հայ ժողովուրդը՝ իր բազմապիսի ձիւրքերով և կարողութիւններով կ'յաջողի մրցել ամենէ քաղաքակրթ ճաշուցուած ազգերու զաւակներուն հետ, եթէ հայ ժողովուրդը իր ծոցին մէջ ունի արուեստագէտներ, գիտուններ, արհեստաւորներ, գրողներ, փաստաբաններ, բժիշկներ, վաճառականներ, այդ բոլորը կը պարտի իր արհամարհած, անգոհման կրթական մշակներուն:

Մեր կրթական ջերմոցներուն մէջ այդ բոլոր մտաւորականները ստացած են գէթ իրենց նախնական կրթութիւնը, այդ չհաւանուած վարձպահներէն, որոնք կէս կուշտ և կէս անօթի, երբեմն մուրացկաններու, երբեմն աղքատ, կուներու ձեւափոխուած, որպէսզի չզլացուի իրենց չմեղմելու չափ ամսական:

Այս կարելի է չմտնելու ու չընդլայնել, անկարելի է չզլայնալ երբ ամենէ աւելի ժողովուրդին ու պաշտօնական մարմիններու գորգուրանքին առաւելայն դառնալիք վարձարաններու պաշտօնէութիւնը ամենէ վերջի կը թողնի: Երբ անոնց դասական իրաւունքին վրայ կ'գառնայ հարցը, ինչո՞ւ երկու չափ ու երկու կշիռ, ինչո՞ւ բոլոր հաստատութեանց պաշտօնեաները օրը օրին պիտի ստանան իրենց աշխատութեան վարձը և կրթական պաշտօնեաները միշտ վերջի պիտի մնան և ամսներով ու տարիներով թերեւս՝ պիտի ստիպուին այս կամ այն դուռը տփ առնել և անոր ետեւը սպասել:

Պէտք է ընդունինք միանգամ ընդ միշտ որ կրթական մշակները ազգի մը պատիւը կ'մարմնացնեն իրենց վրայ, պէտք է վերջապէս համոզուինք թէ գոնեք զրկելով՝ զրկած կ'ըլլանք ազգին միջակորեար կամ աղքատ ծնողաց զաւակները, որոնցմէ ցարգ հայ ազգը ունեցած է և պիտի ունենայ կարող արուեստագէտներ, գիտուններ, գեղարուեստագէտներ: Հարուստին զուակը, չափի քիչ բացառութիւններով կրնայ հանձար մը, տաղանդ մը ծնիլ, բայց աղքատին կամ միջակորեարին զուակն է որ հայ ազգին պատիւը և արժանիքը բարձր բռնած է և զայն պատուաւորապէս ներկայացուցած քաղաքակրթ ժողովուրդներու առջեւ:

Եւ ազգին այդ պատուաբեր զաւակը իր փառքին մեծագոյն մասը կ'պարտի՝ մեր զրկած ու արհամարհած հայ վարձպահներ տքնութիւններուն:

Մենք պիտի բաղձայինք որ իզմիրի նման կեդրոնի մը մէջ, ուր հայու թիւը աշխատող գիրք մը գրուած է իր բազմապիսի ձիւրքերով ու առուեսութիւններով, և որու կրթական յարկերուն այնքան երախտաւորներ կ'ըլլան, այնքան վերջ տրուէին կրթական մշակներու նկատմամբ մեր ամենուս անարգար վերաբերումին:

Կրթական յարկերը և անոնց մէջ պաշտօնավարող մշակները, ինչ որ ալ ըլլայ անոնց արժէքը, արժանիքը, կարողութիւնը, գործունէութեան աստիճանաչափը՝ այնքան նկատուէին իրեն հարազատ մասունքները՝ այս ազգին, օտարականներէն գէթ անոնց աշխատութիւնները և վերնային ամեն տեսակ չկամութիւններ, գծուարութիւններ, յամառութիւններ կամ նկատումներ, և այդ ամենէ ազգին մանկտին է որ պիտի օգտուի, պիտի շահի:

Ինչ միանգամ ընդ միշտ համոզում պէտք է գոյացնենք, թէ այն վայրկեանէն որ շատ աւելի հետաքրքրութիւն ու շահագրգռութիւն պիտի գնենք

այդ յարկերուն և հան պաշտօնավարողներու նկատմամբ, իրաց բնական բերումով՝ հետզհետէ պիտի յաջողիք սգնուացնել զանոնք և անյարմար կամ այդ կոչումին անարժան տարրերու սոսք պատուար մը կ'անգնիլ, բայց քանի շարունակէ այժմու անտարբերութիւնը՝ իրաւունք չունինք և չպիտի ունենանք ամենամօրթիկ դաժաւտ մը իսկ ընկու, որովհետեւ մենք ենք խնայաւորները իրաց ստացած վիճակին:

Հ. Մ.

ՏՅՂԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՍՈՒՍԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ճոխ յայտարար, յաջող երգ ու նուագ, բայց ոչ այնքան լեցուն որքան որքան անթոնները գրուած էին հայ և օտարազգի ընտելու երկուս հանդիսականներէ: Ան երկու բառով թիւոր Պ. Գարսեանի՝ Սրբանիս Բալասի հանդիսարանին մէջ տուած նուագահանդէսին ընդհանուր նկարագիրը:

Նպատակն է մանրամասնօրէն նկարագրել այս նուագահանդէսը, ոչ ալ յաւակնութիւն ունիմ քննադատութեամբ յարգելի արուեստագէտները, այն խոր համոզումով թէ՛ արուեստի ու արուեստագէտը քննադատելու համար անհրաժեշտ է՝ եթէ ոչ արուեստագէտէ մը մեղքը, գէթ անոր չափ գաղափար ունենալ արուեստի մասին:

Վերջերս տեղական մամուլին մէջ երիտասարդ ջութակահար Պ. Գարսեանի թիւր ու զէմ քննադատական ու զնախադանք յղուածներ երևցան: Այդ գրութեանց ոչ հեղինակները և ոչ ալ անոնց նպատակը կը շահաւորագործն զիս, ստիպել չեմ կ'ուրա զստիկ գրամագումս՝ իսկա այսօրինակ ծիծաղելի յանդիսութիւններու:

Երամշտութեան աշխարհին մէջ տարած ըլլալ և խիզախօրէն ու հրապարակաւ ճառել երոժշտական աղբաշէջք մը, իսկապէս տարօրինակ մտայնութիւն մըն է: Պէտք չէ մօտեցնել արուեստը ազգութիւն չհանդիսար, ու դասակարգային կամ կուսակցական և անհատական քիչախնդիր զգացումներու խաղաղ չկրնար ըլլալ երբեք:

Վերադառնալիք և խորհանքի որ լաքներու հասցողութեան շատ վեր է արուեստագէտներու հոգին, սակայն արտայայտուած ամեն զգացումը անվերջալ իր տպաւորութիւնը կուսնայ, մանաւանդ զգայուն հոգիներու վրայ: Անհրաժեշտ չէ որ անհասարակ ամեն արուեստագէտ իրնէ ազնիւ և զգայուն ըլլայ, բայց արուեստը ակամայ ջգայուն և ծայրայեղօրէն ըրգայուն կը դարձնէ մարդը, ու արուեստագէտը որքան ալ անտարբեր լայ եղած տեղի կամ անտեղի քննադատութեանց հանդէպ, որքան ալ արուեստին համար անոր ունեցած սէրն ու տաղանդը մնան անփոփոխ, սակայն և այնպէս աշխատելու եռանդն ու օգտակար ըլլալու կրողը կարծես մասամբ կը նուազին:

Վերջին նուագահանդէսին յայտագիրը կը կազմէին Բուչինիի «Թօսքան», Ջոր յաջող կերպով հրդեհ Պ. Գարսեան, Պիզէի «Բառմէն» տեղի յաջող անցաւ, իսկ Բօժիւրիի «Լաճիօթոտա»-ն, Լէօնքալիւի «Բալալիա»-ն և Սամարայի «Պէտաօղ»-ը թէև իրենց մէջ խառնուրդի արուեստին գծուարին ու բարդ գործունէութեան, սակայն երգչին յոգնած ըլլալը արդէն ակնեւ էր:

Պ. Գարսեանի ձայնի մասին կարելի է ըսել թէ, եթէ ոչ հարուստ ճանաչի մասին, սակայն խիստ լաւ է որ, կի տեսակետով Յարգելի թէնօրը, ինչպէս արդէն իր սովորական խօսակցութեան շնորհիւ յայտնի է, չափազանց կիրթ ձայն մը ունի որ վերէ ամեն տարակույս գոյն ու միշտ միանգամայն՝ եթէ բարձր խաղերը ճիշդ մը կ'երգէ, միացեալներուն մէջ ձայնը ճիշդ, հանգարտ ու հաճելի է: Ան ոչ միայն զգայուն կ'երգէ, այլ և և պատշաճ շարժումները կը զնէ չափաւոր օրերաներէ առնուած երգերու մէջ:

Դժբաղդաբար, ինչպէս արդէն ինչ

քան ալ խոստովանեցաւ բեմէն, իզմիրի խոնաւ կլիման շատ աննպաստ եղած է իր ձայնին համար: Նոյն այդ պատճառաւ է որ առաւ երգչուհի Տիկ. Վալանդինովա յետագած է իր նուագահանդէսը: Մարդկային հագագը կը նմանի օդաչափի, այնպէս որ մթնոլորտային ուժէ ճնշում կամ փոփոխութիւն անմիջապէս կ'ազդէ անոր ձայնական թելերուն վրայ:

Վստահ ենք թէ Պ. Հանրի Գարսեան աւելի չոր ու տաք կլիմաներու մէջ՝ իզմիր ունեցած յաջողութեան կրկնապատկը ունեցած է և պիտի ունենայ միշտ:

Գիտով ջութակահար Պ. Գարսեանի, ան ծանօթ է իր արուեստով իզմիրի Հայ և օտարազգի արուեստագէտներու: Երբ քանի մը օր առաջ կը խնդրէի Պ. Կոնստանտին, քաղաքիս առաջնակարգ արուեստագէտ օդայնականահար իր կարծիքը յայտնել Գարսեանի մասին, պատասխանեց թէ թէև առիթը չէր ունեցած իր կայ գտնուելու անոր նուագահանդէսներուն, սակայն նուագած քանի մը թիւթիւ և ոչ-դասական կտորներէն կրցած էր հասկնալ թէ որքանապէս ջութակահար մըն էր ան:

Թերեւս ուրիշ պատահութեամբ առիթը ունենալ խօսելու Պ. Գարսեանի մասին, առ այժմ սաչափ կըրնամ ըսել թէ անոր տաղանդին մասին վիճարկելը աւելորդ ձանձրոյթ մը պիտի ըլլար, մանաւանդ անոնց որոնց համար երաժշտութիւնը բոլորովին անծանօթ լեզու մըն է:

Հայտնութեամբ, նամանաւանդ իզմիրցի շատ հպարտ պէտք է զգան ինքզինքնին՝ Պ. Գարսեանի պէս թերեւս մը և Պ. Գարսեանի նման ջութակահար մը ունենալուն իրենց մէջ: Իսկ անոնք որ զուրկ են այսպիսի զգացումներէ և գնահատելու կամ քննադատելու կարողութիւնը կը պակսի իրենց, փափաքելի է որ այդպիսիները գոնէ լռելու աղիւսութիւնը ունենան:

ԱՆԱՆՔ Կ. ՆԱԽԱՍՏԱՐԴ

Ազգային միջոցաւար

Կրօնական ժողովը երէկ առաւօտ նիստ գումարեց նախագահութեամբ Աւաշուրդ Ս. Հօր Պարենապիլի, մարմնական բաժանման և ամուսնալուծական խնդիրներու վերաբանութեան հարցը նկատողութեան առնելով, ժողովը որոշեց զիտել տալ և հաղորդել Դատաստանական Խորհրդոյ թէ ըստ դատավարական հրահանգի Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Հէղդ. յոգնուածի արամադրութեան, ամեն ամուսնական խնդիրներ երբ վաւերացման կամ վերաքննութեան առթիւ կը քննուին Կրօն. կամ Խոր. ժողովէն: Կրնայ ի հարկին Դատ. Խորհրդոյ վճիռները բեկանել կամ բարեփոխել և կամ նոր վճիռ արձակել և եթէ ինչ ինչ կէտերու մասին վերաբան քննութեան հարկ տեսնէ, խնդիրը նորէն Դատաստանական Խորհրդոյ կը վերադարձնէ:

Ժողովը ուշադրութեան առնելով իր նախագահին պատրաստած 53 յօդ. ուսմանը մէջ (Ամուսնական խնդիրներու դատավարութեան կանոնները) որով կը ճշգրտէին Դատաստանական Խորհրդոյ, Կրօնական և Խոր. ժողովներու իրաւասութիւնները ամուսնական և պարենապիլի խնդրոց լուծման և կարգադրութեան մասին, որոշեց բազմադրութեամբ Կրօն. և Գաղ. ժողովականներու քննութեան և ուսումնասիրութեան յանձնել ժողովը զրոյցաւ Պրեսիակ Արարամ Բա

բաղաձայնի և կնոջ Սիրանոյ՝ Ազամ-
նի ամուսնալուծման խնդրով և
Ազգ. Պատրիարքարանի հրահանգին
համաձայն վճիռ տուաւ:
Եւստակիոյ Յայտը Այստեպա՛յ
եղբայրը զորով մը հրաման խնդրած
էր իր եղբոր ոսկերտութիւնը կէօզ թէփէի

եկեղեցւոյն բակը փոխադրել աւելու և
հոն դարձաւ շինել տալու համար,
ժողովը կանխահաա նկատելով սոյն
փոխադրութիւնը, որոշեց յարմար
ժամանակի մը թողուլ զայն: Կէօզ-Թէ-
փէի Թաղը Խորհրդոյ և ժողովրդեան
հաւանութիւնը առնելէ վերջ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԵԱՆՔԸ ՄԵՐՍԻՆԻ ՄԷՋ

1921 Յունուար 30 Մերսին

Շուրջ շաբաթէ մը ի վեր, Մերսինի առջև խարսխող ամերիկեան 239 թը-
ւակիր մարտական անձի որ մեկնեցաւ:

Զէթեական գործունէութիւնը վերջ գտած է: Խ իսթիւն գիւղի ճակատին
վրայ, «Թաք. Թիքը», քէմալականներու կողմէ, և ուժակոծութիւնը Փրանս,
իշխանութեանց կողմէ սովորական բաներ են:

Անցեալ օր տեղա ժամանեց Ս. Կաթողիկոսը և հիւրընկալուեցաւ Քէլի-
եանց բնակարանը: Այսօր նախագահեց եկեղեցւոյ արարողութեանց: Պատարա-
գիշէն էր տեղւոյս հոգեւոր հովիւ Արք. Տ. Յարութիւն քնյ. Թումանեան, եկե-
ղեցւոյ երգեցողութիւնը եռաձայն տեղի ունեցաւ որ շատ յաջող անցաւ շնոր-
հաժշտագետ Պ. Գ. Գալստայանի:

Պատարագի միջոցին ծայրագունութեան ամտիճան ստացաւ տեղւոյս «Սիւ-
սուս» որբանոցի վերատեսուէր Գեր. Տ. Մամբրէ վրդ.ը, գաւազանի տուչու-
թեան արարողութիւնը շատ խորհրդաւոր և սրտաշարժ կերպով տեղի ունե-
ցաւ: Եւ Ս. Օծութիւն խիստ պիւրիմաստ խրատական քարոզ մը խօսեցաւ, և
խօսքը ուղղելով Մամբրէ վրդ.ի ի մէջ այլոց ըսաւ, «ժողովուրդը խիստ պէտք
ունի կենաց բանը քարոզելու կարող եկեղեցականներու: Սոյնի մարդարէին
պէս պատրաստարան ըլլալու ետ, և պատրաստ կոչուի՞ր ծառայելու, նուիր-
ուելու անձնութեանը: Քու խօսքերդ աղքատ դեղ ըլլալու են ժողովրդեան,
հերիք որքան խօսուըտուքով զբաղուեցանք, մարդահաճութեան հետի, ամ-
բարտաւանութեամբ տարուելու չեա գովեստներէ, եկեղեցին իմ միջոցաւ կ'ու-
տայ այս անտիճանը: Կը մազթեմօր ամբաստէր կեանքովը և առաքելական
քարոզչական պաշտօնը լրիւ կատարելով, մաքուր կենցաղավարութեամբդ,
կրկին պատուոյ արժանանաս»:

Ս. Կաթողիկոսը ժողովրդեան հաղորդեց թէ ծայրագունութեան աստի-
ճանը կուտայ Մամբրէ վրդ.ին Հայ Բարեգործական Միութեան գիմումին,
Եգիպտոսի Առաջնորդարանի որոշմամբ, և Պատրիարքարանի առաջարկու-
թեան վրայ: Վեհափառը եկեղեցւոյ աւարտումէն վերջ, փոքր ինչ հանգիստ
ըտաւ Առաջնորդարանի սրահին մէջ՝ «Սիսուս» որբանոցի Պոյ-Սթանութիւն
զին, ցոյցեր ըրին, բակին մէջ ուր կ'ապասէին Ն. Ս. Օծութեան (Հ. Ջ.)

ՀԵԼԼԷՆ ԾՈՂԱՅԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ՀՐԱԺԱՐԱԾ

Յունաստանի ծովային նախարարը Մ. Ժան Ռալիս առջի օր իր հրաժա-
րականը ներկայացուցած է նախարարապետ Մ. Գալոյիօրօքուի, որ զայն ըն-
դունած է:

ԱԹԵՆՔ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿՈՒՋԷ

Վարչապետ Գալոյիօրօքուի հրամանին վրայ, արտաքին գործոց նախա-
քարութիւնը հեռագրած է Բարիզի Հելլէն դեսպան Մ. Մէթաքսաի, խնդրելով
որ փութով տեղեկացնէ թէ Լոնտոնի Համաժողովը յետաձգուած է:

ՄՐ. ՄՕՐԿԷՆՔ-ԱՌԻՒ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Միջերկրականի ամերիկեան նաւատորմին նոր հրամանատարը գեր-ծովա-
կալ Նիպոլ, պիտի օժանդակէ Մր. Մօրկէնթաուի Թուրքիոյ և Հայաստանի
միջև միջնորդութեան գիմումներուն:

ՀԵԼԼԷՆ ԴԱՀԼԻՃԸ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌՋԵԻ

Հելլէն Ազգ. Ժողովի գումարումը անցած է ժամը 6:35ին նախագահը գե-
կուցանելով նոր դահլիճին կազմութիւնը, խօսքը կուտայ վարչապետ Մ. Գալո-
յիօրօքուի, որ պաշտօնապէս կը յայտնէ ծով. նախարարին հրաժարած ըլլալը:
Յիտոյ կը պարզէ ծրագիրը նոր կառավարութեան, որ կ'էտ առ կէտ պիտի հե-
տեւի նախորդ դահլիճին, ինչպէս նաեւ ժողովի բացումին կարդացուած գահա-
ճառին գաղափարներուն: Խօսելով Լոնտոնի յառաջիկայ ժողովի մասին ուր
հրաւիրուած է նաեւ Յունաստան, Մ. Գալոյիօրօքու յայտարարած է թէ, Ազ-
գը տրամադիր և պատրաստ է ամեն տեսակ զոհողութեան, Արեւելի խաղա-
ղութիւնը վերահաստատելու համար: Դահլիճը համոզուած է որ, Դաշնակիցնե-
րը անսահման օգնութիւն պիտի չնորհեն իրենց:

ՄԱՐԱԶԱԽՏ ԲԵԼՍՈՒՑՔԻ ԲԱՐԻՋԻ ՄԷՋ

Լեհական հանրապետութեան նախագահ Մարաջախտ Բիլսուցքի իր Բարիզ
բաւկութեան միջոցին, գիմումներ կատարած է Ֆրանքօ-բուրճիական զինակ-
ցութիւն մը կնքելու համար և մեծապէս յաջողած է: Ֆրանքօ-բուրճիական
համաձայնութիւն մը կնքուած է երէկ: Լեհաստան յանձն կ'առնէ պարպել
Վիլնան և ճանչնալ Լիթուանիոյ անկախութիւնը:

ՊՐԻՒՔՍԷԼԻ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

Գերման պատուիրակութիւնը, զեկուցած է Ֆրանսական կառավարութեան
թէ, Գերմանիա ներկայացուցիչներ չպիտի գրկէ Պրիւքսէլ, որովհետեւ Պրիւքի
մէջ անհրաժեշտ է ներկայութիւնը մասնագէտներուն, Բարիզի Համաժողովին
որոշումները քննելու և Լոնտոնի յառաջիկայ Համաժողովին գերման մասնակ-
ցութիւնը պատրաստելու համար:

ԿՈՄՍ ՍՅՕՐՑԱԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Աթանա ա'Աթէն կը հաղորդէ հեռագրական համառօտութիւնը կոմս ըՍ-
ֆօրաի վերջին յայտարարութիւններուն Սէվրի դաշնագրին մասին:

«Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար կոմս Սֆօրցա արտաքին գործոց
յանձնախումբին առջև յայտարարութիւններ ըրած է Բարիզի Համաժողովին
արդիւնքներուն մասին: Կոմս Սֆօրցա մասնաւորաբար պնդած է փոքր-Ասիոյ

ՏՕՔ. ԱՐՄԵՆԱԿ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

Վիրաբոյժ Ազգ. Հիւանդանոցի

Հիւանդ կ'ընդունին ամէն օր կէսօրէն վերջը, Հայոց Թաղ Թընտըգ փողոց,
Թիւ 32, Պ. Բախնունտիսի քրաքուժական հաստատութեան մէջ, ուր վիրաբու-
ժական մօծ ու պզտիկ գործողութիւններ ալ կը կատարէ, դարմանելով նաեւ
վննեղական ճին սւ նոր Ռիւանդութիւններ՝ բժշկական նորագոյն մէթոտներով:

ԼՕՆԺԻՆ

Ամեն ճշտապահ և ամենե ճո-
կունը թոյլո՞ր ժամացոյցներուն, ընդ-
հանրացած և հոյակ հանած Անգ-
լիոյ, Յաւնասի, Ամերիկայի և Ի-
սպիոյ մէջ: Եսեան է ճասնեան
մեջանկերէ գառ

7 ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՄԵՇ ՄՐՑԱՆԱԿ

ԻԶՄԻՐԻ, ՈՐԵՆՊԵՂԱԳՈՍԻ, ԳՕՆԻԱՒ ԵՒ ԿԵԼԵԿԻՈՑ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԵՒ ԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉ

21 ԻԶՄԻՐ ԶՈՒՆԱ ՊԵՏԵՍԵԼ 21

ՄԻՋՐԱՆ ՌՈՒՄԵԱՆ

“ԱՐՏԱԻԱԶԴ” ԹԱՏԵՐ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Դերասանապետ ԱՐԵՎԵԼԵԱՆԻ մասնակցութեամբ

և ղեկավարութեամբ կը ներկայացուի

ԵՐՎԱՆԻ ԶԱՏԵԻ

Պատուի Համար

ԶՈՐԱ ԱՐԱՐ ՏԵՄԵ

ՇԱՐԱԹՅԵՐԵԿՈՑ ՓԵՏՐ. 12 ԺԱՄԸ 9.30ին

ԹԵԱՏՐԸ ՏՄՄԻՐՆԻ ՄԷՋ

Գրեւոր. — Լոժ 7.50 ոսկի, Ա. Կարգ 1.50 ոսկի, Բ. Կարգ 1 ոսկի, Պալքօն
75 դրոշ. Կալըրի 40 դրոշ:

Տոմարները գնել միութեան կեդրոնատեղիէն և ներկայացման օրը թատ-
րոնի կիշէն:

ՀԵԼԼԷՆ Ա.ԶԳ. ՇՈԳԵՆԻ ԸՆԿ.

ԿԻՍԱՄՍԵԱՑ ԵՐԹԻՅԵԿ

ՊՈԼՍ-ԻԶՄԻՐ-ԲԻՐԷ-ՄԱՐՍԷԼ

Թրանսպորտի թափափ

Պիտի մեկին շարաթ 30)13 փութ.

Ժ. Յին դէպի

ԻՐՏԻԼԻ. ՏԱՐՏԱՆԷԼ. ՊՈԼԻՈ

և երկուշաբթի 8,21 փութ վար Ժ. 4ին

դէպի ՌԻՐԷ և ՄԱՐՍԷԼ ընդունելով

ապրանք և ճամբարդ բոլոր կարգե-

րու համար

Միտոց. գինեւու և ճամբարդի-

րու համար գինի

Ընդհ. գործակալներ

ՃՕՆ ԻԼԻԱՏԷՍ և ԸՆԿ.

Բարալէլ 217 Լօգալ Միտոց փաշա

ԱՏԱԼԻՔ-ՄԵՐՍԻՆ

«ՅէՕՏՕՐ ԹէՕՅԱՆԻ» շողենուը
յառաջիկայ 10 փութ. հինգշաբթի օր
պիտի մեկին, դէպի Սքալա. Նովա.
Պատրում, Ատալիա, Միւսին և Իս-
թէնտէրուն ընդունելով ճամբարդ և
ապրանք:

Աւելի մանրամասնութեանց հա-
մար գիմել գործակալ Մ. Ժան Տ.
Զաֆիրիօի (Մովախորչի ընկերութիւն):

Ա Պ Ա Պ Ա Յ

Շ Ա Բ Ա Թ Ա Թ Ե Ր Թ

Օրկան Հ. Ռ. Կուսկցթ. Բարիզի ակմբ.
Տարեկան բաժնեգին թրք. 400 դրշ.
Հառցէ. — 50 Բիւ տը Բարաաի

գօտին մէջ իտալական շահերուն պաշտպանութեան վրայ, Ըսած է թէ. Սէվ-
դաշնագրին վերաքննութիւնը էապէս չէր փոխէր պալքանեան պետութեանց
ձեւակերպութիւնը բացի քանի մը նպաստաւոր փոփոխութիւններէ ուսմա-
նական գործողութեանց մէջ և Թրակիոյ հզլէնական շահերուն մասին կարգ
մը սրբազրութիւններէ, բայց նախատեսել տուած է կարեւոր փոփոխութիւն-
ներ Իգմիրի կուսակալութեան մէջ:

ՈՒՔՐԱՆԱՑԻՆԵՐՈՒ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Պուքէշէն կը հեռագրուի թէ, Ուքրանական բանակը պարտութեան մատ-
նած է կարմիր զօրախումբերը և կտրած է Սովիէթական 14րդ զօրաբաժնին
նահանջը:

ՍՈՎ ԶԻՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Ֆրանսա 50 միլիօնի գումար մը պիտի յատկացնէ միջազգային օգնու-
թեան յանձնախումբին, արեւմտեան Չինաստանի մէջ տիրող սովին առաջը
առնելու համար:

ՆԵՐՔԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Գ.

ԿՐՄԱՒՈՐԱԿԱՆ ՇԱՐՓՈՒՄԻՆ ՄԷՋ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԽԱՂԵՐԸ

3 — Հ. Յ. Դաշնակցութեան նախնական նպատակն էր «թօթափել բըռնակները» խախտաբանական շարժումները, աշխատանքի ապահովութիւնը, խղճի խթանը ու համագործակցութիւնը։ Այդ հնարաւոր է միայն բռնի յղադրութեամբ, և մենք ամբողջ կը դիմենք» (Հիմնական ծրագիր էջ 7)։

Այս արտաքին կազմակերպութիւնները աւելորդ է ըսել, թէ անձանթ ըլլալով բնաշխարհի հոգեբանութեան, տիրող ընդհանուր կացութեան հանգամանքին և Հայ ժողովրդեան իրական պէտքերուն, պիտի չկրնային այն արդիւնքը յառաջ բերել, ինչ որ պիտի կրնային բերել, օրինակի համար, Ներքին կազմակերպութիւնները, եթէ անոնք զօրացուած ըլլային դրամով ու մարդով, և տեղական պայմաններուն յարմարեցուած ծրագրով։

Յեզափոխական արտաքին կազմակերպութիւններու առաջնորդները, պիտի չկրնային իրապէս օգտակար ըլլալ, ո՛չ միայն անոր համար որ Մարքսեան

կամ ընկերավարական սկզբունքներու բառաթերքը ամենաբարձր բաղաձայն մը չէր կրնար ըլլալ վայրագ և գաղափարային ախորժակով հարստահարիչներու կողմէն խաչուած Հայութեան, այլ և անոր համար, որ այդ առաջնորդներուն հոգեբանութիւնը չէր կրնար ուղիղ համեմատել մեծ գոհին, թուրքական Հայաստանի ժողովուրդին հոգեբանութեանը։ Վերջերս Կովկասէն դրկուած տեղեկագրի մը սա յատկանշական տողերը կարծէ ուշադրութեան առնուլ։

«Հազիւ մօտիկ վրայ համընդհանրացաւ թիւններէ անդին, կառավարող այս դատակարարը, (Բոլշևիկները զոր իրաւամբ Բոլշևիկ կը կոչէ), հայութիւնը իր տարբեր հատկանշանքով, անոնց գործունէութեամբ, զոհողութիւններով, ձգտումներով և խեղճներով, չէ՛ ըմբռնած իբրեւ տարգրելութիւն մը, ինչ աշխատեալ թուեցաւ, թէ հայութեան մասին իր գաղափարը դժբաղդաբար քաղած է միայն իր շրջանակին մէջ ճանչցած, ազգային ձգտումներէ, և խեղճ զուրկ ունեւորութեանը»։

ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԱՍՏԱՆԱՐԱՆԸ

Երեւանի նոր կառավարութեան հրահանգով Յունիսը 28ին բացուած է բաւարարական համալսարանը, բողոքած երկու ֆաբիլիթներէ՝ Լիւարաբանական և գեղարդիական։ Իսկ զառաջնահարկութեան են նախկին կրթական նախարար Ն. Աղբալեան (հայկական քնարերգութիւն և ողորդութիւն)։ Մանուկ Արեղեան (հայ գիւղական դրականութիւն)։ Սիրական Տիգրանեան (հոգեբանութիւն)։ Տ. Ջալիլով (քիմիաբանութիւն), Խոճարեան (իրաւաբանութեան համալսարանի պրոֆեսոր) և Գրիգոր Չուպար (սովիետական իրաւաբանութիւն)։

Ե. Խ. — Ինչպէս կը տեսնուի դաստիարակներու անուններէն, բազմաթիւ Դաշնակցականներ կոչուած են պաշտօնի վրէժ, ինչ որ կը հերքէ այն բոլորը, որ ըսուեցաւ ներկայ կառավարութեան մասին։ (Ե)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒՆ

Հայաստանի կառավարութիւնը հրահանգեց որ Կառավարական լեզուն լինի հայերէնը՝ պետական լեզու հայաստանի (Ե)

Կ ՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ ԴՐՈ ՄՍՎՈՒԱ ԳՆԱՑ

Թիֆլիս, 30 Յունիս (Մեր սեփական տպագրութիւն)։ Կացութիւնը և ետգրեցողութիւնը կր զանազան Հայաստանի մէջ նորակազմ հայկական կառավարութիւնը կը շարունակէ ամէն ճիգ թափել կարգ կանոնը վերահաստատելու երկրին ամէն կողմը, թերթերու գործը լուրը թէ սով կայ Հայաստանի մէջ ճիշդ չէ։ Կառավարութիւնը գոտեց երկրին մէջ գտնուող ամբողջ պարէնը և հաստատեց պարենաւորման քաթի (վէսիթա) դրութիւնը։

Կառավարութիւնը նկատի առաւ նախկին պատերազմական նախարար Ռուբէն Տէր Մինասեանի պարագան և ի բացակայութեան մասին դատարարաց զայն։ Այս անձնաւորութիւնը առնելով Հայաստանի կառավարութեան ստորոգյալ սկզբունքը, անյայտացած է։ Կրնալ թէ գացած միացած է Արագածի փէշերուն մէջ ապաստանած դաշնակցական աւազակախումբներուն։

Դրո Զմանաւոր առաքելութիւնով կառավարութեան կողմէ գրկեցաւ Մոսկուա։ Առաքելութեան բնոյթը գաղտնի կը պահուի։

Հոս զորոյց կը շրջի թէ մօտեւ Գ. Խատիսեան Գլխայ վրայով պիտի մեկնի Բարիդ։ (Ե)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՄՈՒԼԸ

Երեւանի մէջ կը հրատարակուի «Բոմբիւրսթ» քիթթը, հայերէն և ռուսերէն, Աղեքսանդրիքով մէջ ձեռնարկեալ «Բոմբիւրսթ» հայերէն և ռուսերէն։ Երեւանի մէջ «Աշխատաւոր գիւղացի» թերթը։ (Ե)

ԵՐԱՐԵՐԱԿԱՆ

Ազգ. վարչութեան որոշմամբ կը գեղեցուի թէ՛ յիս աշու ազգային ունէ ժողովի կամ Տեսուչ Խորհրդի նրկատուան յանձնուելիք խնդիրներ անպայման պէտք է գրաւորապէս ներկայացուին Առաջնորդարանին, օրինաւոր ուղղութեամբ կարենալ յանձնելու համար զանոնք Պատկանեալ Մարմիններու ուշադրութեան։

Առաջնորդ Զմիւռնիոյ
Ղեկնորդ Ե. ԴՈՒՐԵԱՆ

ՀՈՍՍ ՏԵՍԱԻ

ՎԻՊԱԿՆԵՐ

Ե

ՑԱՆՈՒ ՑԻՐ ԳՐՈՒԱԾԻՆԵՐ

ԳՐ. ԶԻԼԵՆԿԻՐԵԱՆԻ

Գին 100 Ղր.

Կեդրոնական

Մասնաբան Կ. և Զարմէն Բարսեղ

ՀԱՅ ԶԱՅՆ

Տէր և Տնօրէն. — Ս. Կէպէնեան
Բաժնեգիրն տարեկան 800
Հասցէ փոստարկ 28 Առաւնա

ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Փոքի քիթթ.	—
Հոնտոն	579 1/2
Նիւ—Սօրք	66 3/8
Բարիդ	10 22/40
Հոնտ	5 18/40
Աթէնք	40
Գիւլին	40
Վիլենա	—
Հոնտա	51 8/40
Թղթաբաժ	—
Անգլ. ոսկի	577
Տօլար	148
Յրանք	10 20/40
Լիւր Խաւ.	5 20/40
Տրախով	10 12/30
Լէյ	2 10/40
Բուպի	156
Մարք	2 15/40
Գուրօն	12 /40
Ոսկի	610
Նարուէն ոսկի	535

աւայ քշող, տարւող տղիտակից զանգուածի մը վրայէն, և չէ՛ տեսած անոր մէջ ո՛ւնէ բարոյական տրեւք։ Հանրային կեանքին հանդէպ ինքնիկ զրկուած ըլլալով բարոյական բարձր իմացումներէ, իր տեսած ու ճանչցած հայութիւնը անարժէք դաւանելով, զայն իր դիրքի ու աթոռի տիրացումներուն գործիք ընել ուզած է։ Դիպիւ կորսուելիք, կործանուելիք իր մը նկատած է դայն. ինչո՞ւ զայն չգործածել իր անձին փրկութեան, իր փառասիրութեան գոհացման։ ...Արտաւայելու մէջ չկայ դատ մը այն իմաստով, որով մենք կը հասկնանք թրքահայ դատ ըսելով) ...Արտաֆիլիներն ու Արծրունիներն տնգում իրենց ազգային խեղճի իրագործումը կը գտնէին Թրքահայ դատի յաջողութեան մէջ։ Եւ ես կը կարծեմ, թէ այս խեղճին պակասը, իր բոլոր հետեւանքներով յատկօրէն կը բացատրէ Ռուստայի կեանքի ընդհանրապէս ազգային բարոյական նկարագիրը։

«Ռուստայի կայ դատին անուշուր խոտած են, բայց զայն զգացած և ապրած չեն»։ Այդ դատը իրենց ազգային խեղճ ընկու անհրաժեշտ պատճառներն ու պայմանները պակասած են իրենց»։

Այս խեղճով, և այս հոգեբանութեամբ առաջնորդուած գործ մը բռնականաբար պիտի չկրնար իրական

ճառարարութիւնը մատուցանել տառապալիր ժողովուրդի մը, որուն պէտք էր զածը ո՛չ Մարքսի տեսութիւններն էին, և ո՛չ ընկերավարութեան վարդապետութիւնները, այլ ինչն էր, ֆապստիստ, վտանգէ ու բռնաբարումէ գերած կեանքն ու պատիւը, որոնք մարդկային իրաւունքներու մեծ գիրքին առաջին էջը և առաջին տողը կը կազմեն։

Ռուստայի գործիչներու հայկական դատին հանդէպ ապրած այս սխալ և մեր պահանջներուն անյարմար հոգեբանութիւնն էր, որ երկու հայ յիշատակական կազմակերպութիւններու մէջ ալ ներքին դժուարութիւններ ստեղծեց։ Եղաւ ժամանակ մը երբ երկու շարքերուն մէջ ալ դէմ առ դէմ եկան Ռուստայի ու Թրքահայ գործիչներու իրարամարտ խաւերը, և միեւնոյն կազմակերպութիւններու մէջ ստեղծեցին հակառակ հոսանքներ։

(Հայ. Մշ.) ՄՈՒՇԵՂ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ (Շարունակիչ)

ՅՈՒՆԱՐԵՆ աղերսագիրներու և ՈՒՆԱՐԵՆ, ՀԱՅԵՐԵՆ, ՖԻՆԱՆՍԵՐԵՆ, ԱՆԳԼԻԵՐԵՆ ու ԹՈՒՐԿԵՐԵՆ լեզուով գրութեանց փոխադարձ թարգմանութիւններու համար գրեմք խմբագրատուն։

ՏՊԱՐԱՆ ԲԱՐՈՒՄԻՔՈՆ

ԼԵՍՆՈՒՄ 1888ԾՆ

ՏՊԱՐԱՆԻՍ մէջ կը տպագրուին գրքեր, զրբոյններ, տետրակներ, յայտարարութիւններ, հարստեան հրապարակներ, զեկուցատմներ ու մահագրներ են։

ՏՊԱՐԱՆԻՍ մէջ կը տպուին նամակազույններ, պահարաններ, հաշուեցուցակներ, ընկալագրեր, վերապէս վաճառատան մը վերաբերեալ ամեն տեսակ տպագրական գործեր։

ՏՊԱՐԱՆԻՍ մէջ կը տպուին տեղեկագիրներ, երկրորդներու նամակահրապարակներ, տոմարներ և վերապէս տպագրական արհեստին վերաբերեալ ամեն տեսակ գործեր։

Ամեն լեզուէ՝ ՀԱՅԵՐԵՆ, ՖԻՆԱՆՍԵՐԵՆ, ԱՆԳԼԻԵՐԵՆ, ՅՈՒՆԱՐԵՆ, ԹՈՒՐԿԵՐԵՆ

ՏԵՍԱԿՆԵՐՈՒ ՊԵՏՈՒՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՄՍՆ ՏԵՍԱԿ ԴՈՅՆԵՐՈՎ

Մաուր եւ խնամեալ գործ օրուան զինքնու վրայ

Տպարանս քաց է առաւօտ միկնելու կես գիշեր

խնդրանկներու համար

Վ Ժ Ա Ր Մ Ո Ւ Ն Բ Կ Ա Ն Խ Ի Կ

ԱՊԱՅՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱՆՆԵՐ

Լ. ԵՆ Լ. Վարպետեան

ԴԱԲԻՔԵԱՆ ԳԵՐԱՆԵ ԹԻԻ 33/37 ԵԻՇԵՔԻԼԵՐ ՓՈՂՈՑ ԻԶՄԻՐ

Կրակի դեմ.

NATIONAL UNION SOCIETY LTD. LONDON

Ընդհանուր գոյք աւելի քան Լս. 20,000,000

GENERAL INSURANCE CO. LTD. LONDON

Ընդհանուր գոյք աւելի քան Լս. 19,000,000

Ծովային արկածներու դեմ.

PHOENIX ASSURANCE COMPANY LTD. LIVERPOOL

Ընդհանուր գոյք աւելի քան Լս. 2,000,000

LIVERPOOL MARINE & GENERAL INSURANCE CO. LTD LIVERPOOL

Ընդհանուր գոյք աւելի քան Լս. 1,000,000

Վերոյիշեալները զատ ուրիշ ամեն տեսակ ապահովագրական գործեր կը կատարուին հանրածանօթ անգլիական Lloydերու հետ։

Փնտուեցէք ԱՐԵՎԵԼԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ

ՊՈՆ ՄԱՐԵՆԻ ԳԵՐԱՆ Գ. ԳՈՐԾԻ ԼԵՐԱԳՐԱԿԱՆՈՒ ԽԱՆՈՒԹԸ